

Nieuwe appelrassen

Welke maken een kans om een plaats in ons assortiment in te nemen?

Jonagold/Jonagored blijft in België met bijna 60 % het hoofdtras bij appel. Eén hoofdtras heeft als nadeel dat een slechte oogst (nachtvorst, beurtjaren ...) of slechte prijzen een veel grotere impact heeft op het inkomen van de fruitteiler en op onze marktpositie dan wanneer het risico gespreid is over meerdere rassen. De laatste jaren zijn al wel een aantal nieuwe rassen o.a. Kanzi®/Nicoter, Belgica, Greenstar®/Nicogreen en Evelina aangeplant, maar in vergelijking met Nederland blijven wij in België ver achter met de aanplant van nieuwe rassen.

In dit artikel willen we een aantal nieuwe appelrassen bespreken die mogelijk een kans maken om een plaats in ons assortiment in te nemen. Daarnaast wordt ook een overzicht gegeven van de manier waarop wij nieuwe appelrassen beoordelen in de Proeftuin pit- en steenfruit.

Rassenonderzoek appel

Rassenonderzoek bij appel is één van de belangrijkste onderzoeksdomeinen in de Proeftuin pit- en steenfruit. Ieder jaar worden verschillende nieuwe appelrassen aangeplant in een eerste screening. Deze zijn afkomstig van over de ganse wereld. Van elk ras worden 10 bomen opgeplant op M9, waarvan er 6 volgens het gangbare fungicidenschema (IPM) behandeld worden. 4 bomen worden enkel tegen schurft behandeld bij een zeer zware infectie (2 tot 4 x per jaar). In dit perceel wordt niet gespoten tegen witziekte, bewaarziekten en vruchtboomkanker. Op deze bomen kan de ziektegevoeligheid beoordeeld worden. Als vergelijking worden steeds Jonagored en Golden Reinders mee opgeplant. Voor de schurftresistente rassen worden ook 5 bomen opgeplant in een perceel waar we alleen koper en zwavel spuiten tegen schurft en witziekte. Alle waarnemingen gebeuren volgens de EUFRIN Descriptor list en jaarlijks wordt een rapport naar de verdelers/eigenaars gestuurd.

In de eerste screening wordt niet

chemisch gedund (enkel met de hand) en er worden ook geen gibberellines gespoten tegen verruwing. Verder wordt er weinig of niet uitgebogen om de natuurlijke boomvorm van het nieuwe ras te kunnen beoordelen. Bij droogte kan geïrrigeerd worden en bij lentenachtvorst kan beregend worden. Op deze manier zijn we zeker dat de bomen snel in productie komen en we ieder jaar een productie hebben.

Na 3 à 4 productie jaren wordt een eerste selectie gemaakt. Rassen die niet voldoen, worden gerooid. Van de beste rassen worden in een eerste fase 40 tot 120 bomen in een tweede screening aangeplant. Afhankelijk van het ras gebeuren hier proeven voor de verbetering van de vruchtzetting, chemisch dunnen, bemesting, vruchtkwaliteit, opkweek en snoei ... Het uiteindelijke doel is een technische handleiding op te stellen voor de telers.

In vergelijking met Nederland blijven wij in België ver achter met de aanplant van nieuwe rassen.

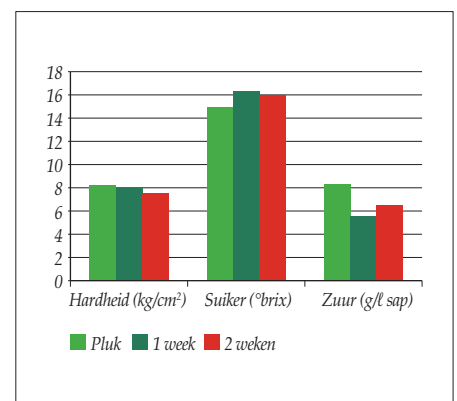
Nieuwe rassen

In 2015 stonden er 132 nieuwe appelrassen in de eerste screening. Hiervan staan er ondertussen op dit moment reeds een 10-tal in de tweede screening, waarvan 7 die op dit moment hetzij een testlicentie hebben om ze op ruimere schaal te tes-

ten of reeds commercieel ondersteund worden nl. Asfari, Rocket®/PremA96, Joly Red, Maribelle/Lola®, Sweet Surprise®/B3F45, Kizuri en Natyra. Hieronder volgt een korte beschrijving van de belangrijkste kenmerken van deze 7 rassen.

Asfari

Asfari is een kruising van Elstar x Delcorf uit België (B3F - Leuven). Het is een gele zomerappel met een hardheid van ± 8 kg/cm² bij de pluk en deze hardheid blijft zeer goed behouden (figuur 1), zeker in vergelijking met andere zomerrassen. De pluk valt normaal rond 15 augustus (ca. 1 week voor Delcorf). De appels zijn vrij zoet van smaak. In sommige jaren kan het suikergehalte oplopen tot 15 °brix. Asfari heeft een matige groeikracht en is matig productief. Vandaar dat

Figuur 1. - Vruchtkwaliteit van Asfari (pcfruit-pps, 2013).

Foto 1. - Asfari

Foto 2. - Rockit®/PremA96

Foto 3. - Joly Red

Foto's: pefruit

beter korter geplant wordt om toch een hogere productie per ha te kunnen behalen. Zoals Delcorf is ook Asfari gevoelig voor vroege vruchtval. Daarom is het aangeraden om 1 tot 2 weken voor de pluk NAA te spuiten. Er mag ook niet te laat geplukt worden, want dan daalt de hardheid op de boom en leven de vruchten snel af. Men moet dus zeker niet wachten op een licht blosje. Verder is Asfari zeer gevoelig voor schurft en matig gevoelig voor witziekte. Met een normaal spuit-schema zijn er echter geen problemen.

Rockit®/PremA96

Rockit®/PremA96 is een kruising van Royal Gala × GS2184 uit Nieuw-Zeeland (Plant & Food). Het is een harde, sappige, zoete appel met een opvallend kleine vruchtmaat (75 à 80 gram) en een zeer goed uitstalleven. De pluk valt begin oktober. Op dat moment hebben de appels een mooie intens rode blos. Rockit®/PremA96 is matig gevoelig voor schurft, witziekte, vruchtboomkanker en fruitmot.

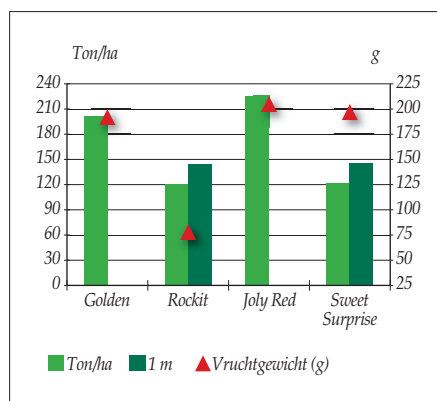
Rockit®/PremA96 is ook gevoelig voor beurtjaren. Een te zwaar behang moet daarom vermeden worden. Op 4-jarige bomen met een matige groeikracht lijkt 200 tot 220 vruchten/boom het maximale aantal vruchten om tot een goede maatsortering te komen en om nog een aanvaardbare productie/ha te komen (tabel 1). Bij een hoger aantal vruchten wordt het aandeel te kleine vruchten (< 52 mm) te groot en neemt ook het risico op beurt-

jaren toe. In de meeste jaren zal een chemische dunning nodig zijn. Voor een lichte dunning zal 6-BA bij 8 à 10 mm op het meerjarig hout volstaan. Voor een iets sterkere dunning kan NAA toegevoegd worden.

Tabel 1. - Opbrengstgegevens 4-jarige Rockit®/PremA96 met een plantafstand van 3,5 × 1,0 m (pcfruit-pps, 2015).

Aantal vruchten	Kg/boom	Vruchtgewicht (g)	Ton/ha
± 145	11.6	80	29.8
± 170	12.6	74	32.4
± 200	15.2	75	39.1
± 255	16.8	66	43.2
± 290	18.9	65	48.6

Met een plantafstand van 1.2 m in de rij blijft de productie/ha te laag (figuur 2), daarom is het aangewezen om naar een plantafstand van 0.8 à 1 m in de rij te gaan.

Figuur 2. - Totale opbrengstgegevens Rockit®, Joly Red en Sweet Surprise® (plantjaar 2008) (pcfruit-pps 2009-2015).

Joly Red

Joly Red is een kruising van Jean Moors. De juiste kruisingsouders zijn niet bekend. Het is een grootvruchtig ras met een hogere productie (112 %) dan Golden (figuur 2). De pluk valt normaal eind september–begin oktober. De vruchten hebben een donkerrode tot paarse blos en zijn voor 80 à 100 % gekleurd, ook onder een hagelnet. De vruchtvorm kan wat heterogeen zijn. Het is een zoete appel met een laag zuurgehalte. De hardheid is vergelijkbaar met deze van Jonagold. Om tijdens de bewaring zowel de hardheid als het zuurgehalte te behouden is een behandeling met SmartFresh noodzakelijk. Door z'n uitgesproken zoete smaak is Joly Red eerder een appel voor de Aziatische of Noord-Afrikaanse markt, wat ook de doelmarkten zijn van dit clubras. Hierdoor is Joly Red ook geen concurrent voor onze Jonagold.

Joly Red is zeer gevoelig voor schurft en matig gevoelig voor witziekte. Met een normaal spuit-schema zijn er evenwel geen problemen. Vruchtboomkanker en bacterievuur werden tot nu toe niet waargenomen.

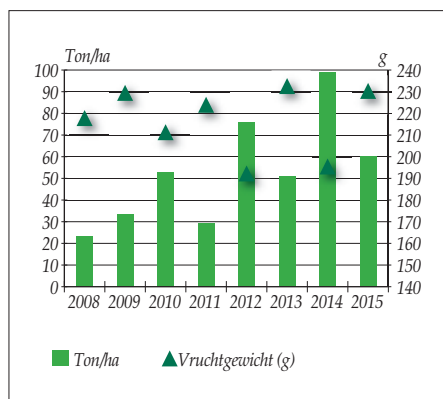
Als gevolg van de slanke boomvorm kunnen de bomen korter geplant worden. De plantafstand bedraagt 1 m tot 1.20 m in de rij. Joly Red is een kopgroeier. Daarom worden de takken onderaan best ingesnoeid om voldoende vitaliteit te behouden.

Op percelen met weinig bloembotten is het aangewezen om de vruchtzetting te verhogen, zodat de vruchten

niet te dik worden. Dit kan gebeuren door begin bloei een behandeling met 0,5 l/ha GA4/7 uit te voeren. Anderzijds zal in sommige jaren lichtjes moeten gedund worden om een voldoende hoog suikergehalte te hebben en om het aandeel 1e pluk te verhogen. Voor een lichte dunning kan 1 bespuiting met 6-BA bij 8 à 10 mm op het meerjarig hout volstaan. Indien een sterkere dunning nodig is, dan kan NAA toegevoegd worden.

Maribelle/Lola®

Maribelle/Lola® is een kruising van (Meiprinses × Gloster) × Elstar van de Sonnaville (Nederland). Het pluktijdstip situeert zich eind september. Het is een zeer productief ras (figuur 3) met een rozerode bloesem en een goede vruchtmaat. Bij de pluk hebben de appels een hardheid vergelijkbaar met deze van Jonagold en een frisse smaak. De textuur van het vruchtvlees is fijn. Het uitstalleven is echter beperkt. Na 1 week is de smaak nog matig, maar na 2 weken is de textuur droog en melig. Mogelijk kan SmartFresh hier verbetering in brengen. Maribelle/Lola® is matig gevoelig voor schurft en witziekte. Vruchtboomkanker en bacterievuur vormen tot nu toe geen probleem.

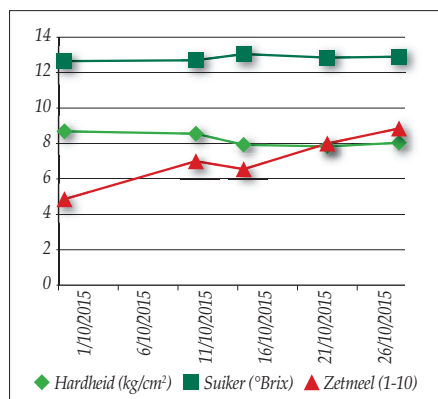
Figuur 3. - Opbrengstgegevens Maribelle/Lola® (plantjaar 2007) (pcfruit-pps, 2008–2015).

Maribelle/Lola® kan zeer productief zijn en dit kan aanleiding geven tot beurtjaren (figuur 3). In jaren met veel bloembotten en goed bloeiweer is het daarom aangewezen om licht chemisch te dunnen. Net zoals bij Rockit®/PremA96 en Joly Red gebeurt dit best met 6-BA + NAA bij een gemid-

delde vruchtdiameter van 8 à 10 mm op het meerjarig hout. Bijkomend voordeel is dat de blad/vrucht-verhouding verbeterd, waardoor de kleuring ook beter zal zijn. Maribelle/Lola® kan in sommige jaren immers zeer moeilijk kleuren. Zo waren er in 2014 5 plukken nodig en nog was een groot gedeelte (25 %) onvoldoende gekleurd om klasse A2 te zijn.

Kizuri

Kizuri is een kruising van Golden × NY5413–30 uit België (B3F). Het is een productief herfstras met een goede en homogene vruchtgrootte, maar chemische dunning is noodzakelijk. Het pluktijdstip was in de beginjaren 1 tot 2 weken voor Braeburn, maar in 2015 viel de pluk gelijk met Braeburn. De vruchten zijn intens rood en hebben een gele achtergrond, wat ze zeer attractief maakt. Onder hagelnetten komt de kleuring wel wat later. Kizuri heeft een hoge hardheid (8 à 9 kg/cm²) en een goede smaak, ook na bewaring en uitstalleven. Bijkomend voordeel is dat het een breed plukvenster heeft (figuur 4). Kizuri is gevoelig voor schurft, maar weinig gevoelig voor witziekte. Vruchtboomkanker en bacterievuur werden nog niet waargenomen.

Figuur 4. - Vruchtkwaliteit van Kizuri op de boom (pcfruit-pps, 2015).

Symptomen van magnesiumgebrek kunnen voorkomen. Hier moet dus extra aandacht aan besteed worden. De klassieke bladvoedingen hebben voldoende werking. Men is niet genoodzaakt om naar de duurder middelen te gaan. Een regelmatige bemesting met Kieseriet (26 % MgO) is eveneens

Foto 4. - Maribelle/Lola®

aangeraden om magnesiumgebrek te voorkomen.

Sweet Surprise®/B3F45

Sweet Surprise®/B3F45 is een kruising van Gala × Braeburn uit België (B3F - Leuven). Het is een harde appel (8,5 à 9,0 kg/cm²) met een hoog suiker- en zuurgehalte (figuur 5). De appels hebben een rood gestreepte bloesem met een geelgroene achtergrond. Tijdens de bewaring en het uitstalleven blijft de kwaliteit van de vruchten goed. Soms is de smaak zelfs beter na bewaring, zeker wanneer iets te vroeg geplukt is en het zuurgehalte nog vrij hoog is.

Sweet Surprise®/B3F45 heeft een matige groei-kracht, waardoor een plantafstand van 1 m tot 1.2 m in de rij is aangewezen. Een kortere plantafstand is ook noodzakelijk om nog tot een behoorlijke opbrengst/ha te komen. Dit ras is immers matig productief (figuur 2). Dit maakt dat vooral de vruchtzetting een belangrijk aandachtspunt is. Jammer genoeg is dit een ras dat niet zo sterk reageert op GA4/7. En wat Regalis Plus betreft, is er eerder een tendens tot minder bloembotten in het jaar nadien. En ondanks dat de productie laag is, is dit ras toch nog beurtjaargevoelig. Verder is Sweet Surprise®/B3F45 matig gevoelig voor schurft en witziekte en weinig gevoelig voor vruchtboomkanker. Bacterievuurinfecties hebben we tot nu toe op de Proeftuin nog niet waargenomen.

Natya®/SQ159

Natya®/SQ159 is een kruising van Elise × schurftresistent ras uit Neder-

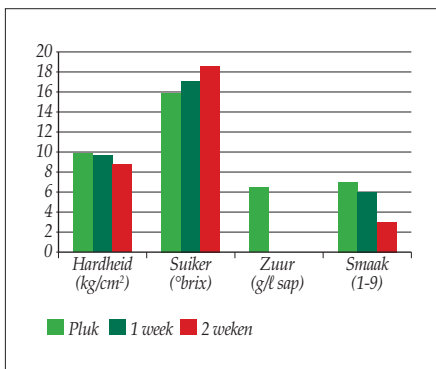
Foto 5. - Kizuri

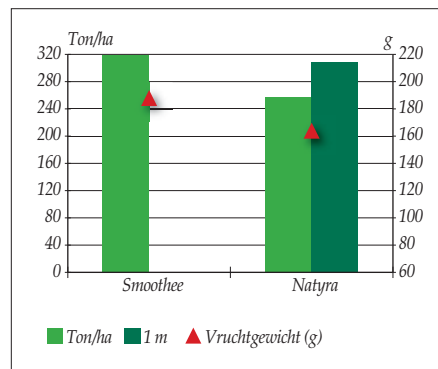
Foto 6. - Sweet Surprise®/B3F45

Foto 7. - Natyra®/SQ159

Figuur 5. - Vruktkwaliteit van Sweet Surprise®/B3F (pcfruit-pps, 2014).

Figuur 6. - Opbrengstgegevens Natyra®/SQ159 (plantjaar 2006) (pcfruit-pps, 2007-2015).

land (wUR - Wageningen). Het is een harde, zoete appel met een donkerrood gestreepte bloes. Het pluktijdstip valt in de 2e helft van oktober, gelijk met Braeburn. Om voldoende gekleurde vruchten te hebben zijn 2 plukken nodig. Het is een matig productief ras met een eerder kleine vruchtmaat (figuur 6). De houdbaarheid en het uitstalleven zijn goed.

Natyra®/SQ159 is een schurfresistent ras (vf) en bovendien weinig gevoelig voor witziekte. Het is wel zeer gevoelig voor vruchtboomkanker. Volgens onderzoek in Klein-Altendorf (Duitsland) zou een tussensam van Golden dit probleem reeds voor een groot gedeelte kunnen oplossen. Problemen met bacterievuur werden tot nu toe niet vastgesteld.

Natyra®/SQ159 heeft een zwakke groeikracht. Daarom worden de bomen best niet te hoog geplant. Er wordt best vertrokken met licht vertakte bomen

op een sterkere selectie van M9 (Nic29 of Pajam 2). Door de slanke groei kunnen de bomen korter geplant worden (1 m in de rij). De bomen moeten slank gehouden worden en geprikkeld worden tijdens het snoeien. Om na het planten een goede start te bekomen, wordt er best voor het planten champignonmest ingewerkt (40 kg NT/ha), gevolgd door een beperkte N-gift (20 kg N/ha) in het voorjaar. Kort na het planten moet er een kieserietbemesting uitgevoerd worden om magnesiumgebrek te voorkomen.

Voorlopig is Natyra®/SQ159 alleen beschikbaar voor de biologische fruitteelt, maar vanaf 2017 zal het ras ook in de geïntegreerde fruitteelt kunnen geplant worden. Hoe het concept er zal uitzien, is op dit moment nog niet geweten, maar de appels zullen zeker onder een andere naam gecommercialiseerd worden.

Besluit

Welke van de hier besproken nieuwe rassen in de toekomst een plaats in ons assortiment zullen innemen, is op dit moment koffiedik kijken. Hierbij zal niet alleen het teelttechnische aspect belangrijk zijn, maar ook het commerciële luik mag niet uit het oog verloren worden. Joly Red, Maribelle/Lola® en Rockit®/PremA96 worden reeds in beperkte mate aangeplant en zullen naar alle waarschijnlijkheid de volgende jaren nog aan belang winnen. Kizuri en Natyra®/SQ159 hebben zeker het potentieel om ook hun plaats op te eisen, veel zal echter afhangen van wie zich achter deze rassen zet. Voor Asfari en zeker Sweet Surprise®/B3F45 zal het veel moeilijker zijn. De interesse voor een zomerappel is sowieso niet groot en van Sweet Surprise®/B3F45 zijn er momenteel geen bomen beschikbaar.

Jef Vercammen
pcfruit vzw

Onderzoek gerealiseerd met GMO-steun

Te koop

Fruitloods met frigo's 5.000 m²
landbouwgrond + plantages ± 4 ha,
Sint-Truiden
Tel. 0479 520 548